



Dato: 5. - 6. november 2018
Møteleder: Aslak Bonde
Til stede: Se deltakerliste sist i referatet

Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter

Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland ønsket velkommen. Skøyerstaten teater fremførte et utdrag fra sin forestilling *Se min ild*.

Hva har skjedd siden sist?

Organisasjonene informerte om hva de har jobbet med det siste året:

Kvenlandsforbundet: Jobber med å bevare kvensk kultur og samfunn. Viste til at det er stor nedgang i antall språkbrukere, få unge snakker språket. Det er lite tilbud om språkopplering i skolen, maks tre timer finsk per uke. Det er ingen satsning på kvensk i skolen, ingen lærebøker. På barnehagefronten er det maks seks timer kvensk per uke i de barnehagene der det er kvensk avdeling. Forbundet har foreslått en ordning med utdanning i Finland, men ikke fått tilskudd til det. Det er et fast etablert samarbeid mellom kvener over grensene i Norden, med karelere i Russland, med estlendinger og ander fennougriiske folk. Kvensk er ofte møtespråk i samarbeidet. Forbundet er opptatt av at det skal være barnehager, skoler, teater og kulturarrangementer *på kvensk*. I dag er disse tiltakene bare på norsk for kvener. Forbundet gir høringsuttalelser i alle spørsmål som gjelder kvener/norskfinner.

Romsk råd: Romsk kulturhus – Romano Kher – er etablert. I huset er det ulike aktiviteter som en brobyggertjeneste, barne- og ungdomsklubb og språkaktiviteter. Det har nylig vært arrangert en romsk kulturuke med film, konserter, dans og matlaging. Det er også utgitt en bok og en lydbok: *Askepott på norsk og romanes*. De jobber nå med en bok om roms historie og tradisjon.

Norske Kveners Forbund (NKF): Har jobbet mye i forkant av sannhetskommisjonen om fornorskningen av kvener og samer. Det har vært arrangert møter i hele landet for å få innspill fra kvener. Ellers har forbundet jobbet med å få inn en endring i kulturminneloven for å få et sterkere vern av kvenske kulturminner. Forbundet har gitt innspill til opplæringsloven og læreplanen. Ellers har de støttet arbeidet med å etablere

nye språksentre, gitt innspill til målretta plan for kvensk språk, jobbet for kvensk lærerutdanning – som blir etablert høsten 2019 – og deltar i et forprosjekt for å etablere et kventeater. Det er etablert ett nytt lokallag i Trondheim siste år og det har vært arrangert en kvensk leir i Kiruna som et ledd i et nordisk samarbeid mellom kvener.

Landsorganisasjonen for romanifolket: Har vært aktiv på ulike arenaer, har gitt ut medlemsblad, arrangert en vellykket kulturmønstring/treff på Sørlandet og er i gang med en kursserie om tradisjonelt håndverk. LOR er opptatt av språk og har språkprosjekter på gang. Romani er et truet språk og det krever innsats å bevare språket som et levende språk.

Skogfinske interesser i Norge: Foreningen har påtatt seg ansvaret for å administrere den nye fellesorganisasjonen for nasjonale minoriteter. Har samarbeid med Riksantikvaren om fredning av skogfinske kulturminner, her skjer det store ting som er viktig for foreningen. Støtter ellers prosjekter som bokutgivelser og DNA-testing som blant annet har ført til at flere får et forhold til sin identitet og felleskap, og at flere har tatt tilbake sine finske etternavn. Kampen for nytt museum fortsetter. Det ble gjennomført en arkitektkonkurranse i 2017, men det ble ikke satt av midler på statsbudsjettet til dette. Forbundet deltok på Arendalsuka i år. Ønsker å jobber mer med informasjon til skole og barnehager.

Taternes landsforening: Det siste året har TL jobbet mye med konsekvensene etter lanseringen av NOU 2015: *7 Assimilering og motstand og av at myndighetene tok tilbake den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne*. KMDs arbeid i forkant og i etterkant av lanseringen har vært meget kritikkverdigg. For TL og store deler av folkegruppen var det som å bli utsatt for et nytt overgrep da staten tok tilbake den kollektive erstatningen folkegruppen ble gitt for de grove overgrep og den hardhendte assimileringspolitikken staten førte mot romanifolket/taterne - nå forvalter staten den selv!

Stiftelsestilsynet leverte i 2017 sin rapport om RT-fondet, hvor tre av styremedlemmene ble avsatt. Saken ble klaget inn til Stiftelsesklagenemda som leverte sin rapport 2. november i år. Klagenemda tilbakeviser all kritikk og opphevet tilsynets vedtak om å avsette tre styremedlemmer. Den beviste også at Stortingets vedtak om å frata RT-fondet retten til å forvalte den kollektive erstatningen til romanifolket/taterne ble gjort på feil grunnlag. Det er nødvendig med en grundig gjennomgang av situasjonen for den kollektive erstatningen til romanifolket/taterne, og den bør tilbakeføres til folkegruppen etter Stortingets vedtak av 2004.

Ellers har TL arrangert et seminar for nasjonale minoriteter, vært med på høringssvar til CERD, bistått enkeltpersoner som søker erstatning, deltatt med stand på Arendalsuka, hatt et bokprosjekt, deltatt på martnad, hatt julekonsert, deltatt på stortingshøring, laget ny hjemmeside og gitt ut medlemsblad. TL deltar også i en referansegruppe som skal se på hvordan den kollektive oppreisningen skal forvaltes videre. Gruppen består blant annet av enkeltpersoner som står bak grove beskyldninger mot TL, dette gjør arbeidet vanskelig.

Norsk-finsk forbund (NFF): Ny leder i forbundet har brukt mye tid på å sette seg inn i arbeidet og hva som er gjort tidligere. Har deltatt på arrangementer og har hatt flere møter med Finnmark fylkeskommune om plan for kvensk/finsk. Har deltatt på møter i

fellesorganisasjonen og var med i starten av arbeidet med sannhetskommisjonen. Har levert høringssvar og deltatt på foreningen Nordens årsmøte. Internt har NFF hatt kontakt med lokallagene, som står for mange kultur- og språkarrangementer. Fikk ikke levert høringssvar til revidering av læreplaner fordi de har falt ut av høringslistene. Har samarbeid med Språkrådet om finske stedsnavn i Sør-Varanger. Fanesaker: Finsk språk i skolen og økt kultursamarbeid med Finland.

Fellesorganisasjonen Nasjonale minoriteter i Norge: Behovet for en fellesorganisasjon har vært diskutert i ti år, ut fra et behov for samarbeid ut over de felles møtene med departementet. Har fått tilskudd fra departementet til å arrangere to oppstartsmøter i år. Alle organisasjonene (unntatt en) som mottar driftsstøtte fra departementet deltok på første møte. Det var et positivt møte med informasjonsutveksling, lufting av problemer og utfordringer – og det viste seg at organisasjonene hadde mange felles saker. En enkeltorganisasjon kan være for svak til å løfte saker til myndighetene, en fellesorganisasjon gir mer kraft og styrke. Konklusjonen etter første møte var å jobbe videre for å skape en felles organisasjon, forum eller råd. Dette skal ikke være motstrid til Kontaktforum.

Statssekretær Anne Karin Olli:

Takk til alle for bidrag, ris og ros. Det er fint å høre om aktiviteten i foreningene. Til Taternes landsforening: NOUen ble ikke slik vi hadde tenkt, vi visste ikke om de store motsetningene i folket. Vi har fått vite om Stiftelsesklagenemdas rapport i dag. Vi må komme tilbake til saken når vi har lest rapporten. Dersom vi har gjort feil, skal vi innrømme det. Minner om at det er ulike syn på forvaltningen av midlene i referansegruppa som ser på oppfølgingen av NOU 2015: 7.

Taternes landsforening:

- Klagenemda har ikke lagt vekt på det KMD skrev. Departementet forsøkte å påvirke tilsynet ved å sende inn oppsamlede beskyldninger. Når departementet overleverer slike beskyldninger framstår det som det har en sannhetsgehalt.
- Departementet har brukt mye tid på å vise at fondet har gjort feil, nå er det bevist at det ikke er gjort feil og KMD har fått kritikk. Erstatningen er tatt tilbake på feil grunnlag, den må tilbakeføres til folkegruppen. 52 personer ikke fikk fullført sine saker hos veiledningstjenesten. Det er mennesker og deres liv det handler om.
- Det har vært en grusom kamp, det har vært slakt av en forening og en familie. Dette er den siste fantejakta.

Landsorganisasjonen for romanifolket (LOR):

LOR har blitt rammet på samme måte som TL, men vi sloss ikke på Facebook.

Hva har skjedd siden sist – informasjon fra myndighetene

Avdelingsdirektør Kristin Solbjør presenterte kort hva departementene har jobbet med på feltet nasjonale minoriteter siden siste Kontaktforum:

- Romano Kher åpnet 1. mars 2018.
- Referansegruppe for oppfølging av NOU 2015: 7.
- Forvaltningen av tilskudd til nasjonale minoriteter overføres til Kulturrådet.

- Ny forvaltningsmodell for kollektiv oppreisning til romanifolket/taterne.
- Nettside for oppfølgingen av tater/romaniutvalgets rapport.
- Regjeringen følger opp handlingsplan mot antisemittisme.
- Regjeringen følger opp målrettet plan for kvensk språk.
- Regjeringen har foreslått å overføre forvaltningen av tilskudd til kvensk språk og kultur til Troms og Finnmark fylkeskommune.
- Gitt tilskudd til ulike prosjekter over tilskuddsordningene for nasjonale minoriteter, kvensk språk og kultur og romanifolket/taterne.
- Starter opp arbeidet med ny stortingsmelding om nasjonale minoriteter nå.

Forslag i statsbudsjettet for 2019:

- Styrke skolelosordningen for romelever med 1 million kroner.
- Øke tilskudd til kvensk språk og kultur med 3 millioner kroner.
- Nybygg på Glomdalsmuseet som løser behovene for fellesmagasin for Anno museum og Norsk Skogfinsk museum.

Hvordan holde seg oppdatert på det videre arbeidet?

- Følg med på regjeringen.no og <https://nettsteder.regjeringen.no/romanitater/>

Spørsmål og diskusjon:

Landsorganisasjonen for romanifolket:

- Vi etterlyser en framdriftsplan for politikken for alle minoritetene, vi har visjoner og ønsker, men dere lar det skure uten mål og mening. Vi ønsker mer dialog.
- Det er 20 år siden siste stortingsmelding. Den har ikke vært brukt slik den skulle brukes.
- I Europarådet fremheves Norge som et foregangsland for arbeid med språk og kultur, men i Øst-Europa har de kommet mye lenger enn oss. Romani og rom har egne skolebøker, tegneserier etc. Soroya Post (svensk rom) sier at Norge er 40 år etter i den språklige og kulturelle politikken for romanifolket.

Kvenlandsforbundet:

- Forslagene er intetsigende, det er ingen samlet plan. Konsekvensene er at minoritetskulturene er rasert, antall språkbrukere går ned. Vi får ikke støtte til å arrangere festivaler. Det gis mange penger til kvenske språksentre, men der er det ikke noe kvensk miljø eller folk som snakker språket. Handlingsplanen for kvensk språk er uten innhold, det er ingen framdrift eller konkrete planer. Vi fikk ikke anledning til å spille inn.
- Den enkleste måten å gjøre konkrete tiltak på er å løfte kvensk språk til nivå 3.
- Det bør være et eget sekretariat for nasjonale minoriteter, med egen statssekretær.
- Det trengs en egen stortingsmelding for hver minoritet om hva vi mener med kultur.
- Norge tåler ikke sammenligningen med østeuropeiske land. Menneskerettigheter i Norge er langt under hva man kan forvente. Organisasjonene har for lite ressurser. Det hele er et spill for galleriet og minoritetskulturen dør ut takket

være politikken som føres. Flytting av tilskuddspostene er en flyttepolitikk for å vise at dere gjør noe mens ingenting skjer.

Skogfinske interesser i Norge:

- Her er mye snakk om språksaker. Skogfinnerne har mistet språket, men vi er enige om ett prosjekt: Nytt museumsbygg. Vi har den største skogfinske samlingen, og vi har samlet lengst. Vi er de eneste som ikke har eget bygg, og det er det eneste vi har bedt om. KMD må presse på. Et fellesmagasin på Glomdalsmuseet løser ikke hele behovet. Byggetradisjonene må tas vare på før de dør ut. Det må settes i gang et prosjekt for å ta vare på gamle hus på Finnskogen. Det er behov for å se langsiktig på saken – i utdanningsløpet blant annet – og sørge for at vi har fagfolk.

Taternes landsforening:

- Dere har fått kritikk fra Europarådet, hva gjør dere med det? Det må lages løsninger for tilrettelegging av skolegang i reiseperioder og for utvikling av romani. Dere skylder på konflikter i folkegruppen, dere er likevel forpliktet til å støtte de som ønsker tiltak. Departementet driver en splitt- og herskepolitikk.
- SAMI består av 18 personer som har jobbet med nasjonale minoriteter i 20 år, uten resultater. Hva foretar de seg? Resultatet av arbeidet er at taternes sak har gått tilbake.

Norske Kveners Forbund:

- Arbeid med stortingsmelding: Det er viktig at vi får ressurser til å delta, forbundene har aktuelle personer som kan stille.

Hvordan fungerer Kontaktforum?

Kvenlandsforbundet:

- Det fungerer ikke. Vi må se på hvordan vi kan gjøre samarbeidet mellom myndighetene og minoritetene bedre. Språkkonvensjonen snakker om kontakt med "users of the language". Det har ikke vært et eneste møte med "the users". Vi har tatt opp i brev at Kontaktforum bør evalueres. Det har mest vært enveiskommunikasjon. Det burde være egne konferanser for kvener og norskfinner i tillegg til Kontaktforum.
- Kontaktforum og den nye stortingsmeldingen må ha språkbrukere som utgangspunkt. Hva har vært målet med Kontaktforum? Det har ført til en treghet i arbeidet. Vi trenger ikke sovemedisin – vi kunne fått til en rensing av kulturen om det var ressurser til det.
- Kontaktforum er et stort møte med deltakere med mange ulike interesser. Det er ikke noe konkret for enkelte grupper. Den norske politikken er at samene dominerer og får mest støtte. Norge følger ikke konvensjonene, menneskerettighetene og norsk lov. Dette må endres ellers ender det i skandale.

Norsk-finsk forbund:

Det er fint med en plass å møtes. En gang i året er for sjeldent. Vi merker ulikhetene oss imellom, vi bør samles utenom også for å ta opp saker som ikke blir diskutert her.

Landsorganisasjonen for romanifolket:

Vi har Kontaktforum hvor vi møtes og lufter ideer og kommer med forslag. Hva fører det til? Alt står stille til neste Kontaktforum – det må komme etterspill. Situasjonen er kritisk.

Taternes landsforening:

- Det er positivt at vi får bli hørt på dette Kontaktforumet. Tidligere har minoritetene vært tilhørere til KMDs informasjon, og har hatt liten mulighet til å komme med innspill. Det må være reell deltakelse i planlegging og gjennomføring. Flere unge bør delta.
- Vi etterlyser resultater, hva skjer i etterkant? Det hele er et sirkus, myndighetene skryter i rapporter at vi har tett dialog, men hva er resultatet?

Norske Kveners Forbund:

- Er enig med Norsk-finsk forbund i at vi møtes for sjelden og har for kort tid. Forumet burde vare i to hele dager.
- Det er positivt at det er gitt spesiell plass til unge deltakere denne gangen. Håper vi får med flere neste gang. Det kunne være en idé å ha et eget forum for unge fra minoritetene. Det trengs midler, ungdom er opptatt med studier og jobb og det er vanskelig å få dem til å engasjere seg dersom de taper økonomisk på det. Det er uheldig at de få unge som engasjerer seg utnyttes maksimalt.
- Tidligere har vi hatt inntrykk av at Kontaktforum blir arrangert for at myndighetene skulle ha noe å rapportere om, nå er det mer rom for diskusjon.
- En forbedring kan være å ha noe eget for de ulike organisasjoner og ulike interessene – og noe spesifikt som er felles for alle. Helst også noen møter for hver minoritet for seg, for å kunne gå mer i dybden.

Skogfinske interesser:

- Ønsker å ha som tema hvem sitt ansvar det er å opplyse kommuner, fylkeskommuner og lokalpolitikere om nasjonale minoriteters rettigheter. I kommunen er det ingen som vet at vi har rettigheter.
- Kontaktforum er departementets behov. Det er frustrerende at det blir liten tid til å gå i dybden og bredden i saker. Minoritetene har behov for et bredere forum.

Svar fra departementet:

- Vi registrerer ønsket om egne møter, men det virker likevel som om det er et ønske om å fortsette med Kontaktforum.
- Det er mange eksempler på at det har skjedd noe. Ett eksempel er et kulturhus for rom som har vært et ønske fra rom i mange år. Det er mange tiltak som er frukten av engasjement i organisasjonene.
- Vi har et genuint ønske om å få til noe bra og til å kommunisere bedre. Vi tar kritikken til oss. Her har kommet mange gode innspill.
- Vi er klar over at det er behov for informasjon om minoritetene og deres rettigheter på regionalt og lokalt nivå.

- Det er fint at det er noen unge deltakere her, vi må se på hvordan vi kan få økt antall unge deltakere.
- Det har kommet fram at det er mye felles ønsker, blant annet når det gjelder tiltak for språk og kultur.
- På spørsmålet om Kontaktforum fungerer oppfatter vi at det er en både/og-holdning. Det er et ønske om å fortsette et slikt forum, men det kan bli bedre dersom dere får mer innflytelse og mer tid. Det er også ønsker om møter med departementet enkeltvis.
- Det som blir tatt opp her skal ikke bare havne i en skuff. Om ikke alt blir besvart her så tar vi det med videre.

DAG 2

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) om sin temarapport om nasjonale minoriteter – ved seniorrådgiver Johan Strömngren

NIM er et uavhengig, offentlig organ som organisatorisk er underlagt Stortinget. NIMs rolle er å passe på at staten oppfyller sine menneskerettighetsforpliktelser, deriblant nasjonale minoriteters rettigheter. Institusjonen skal være faglig aktør, en samlende brobygger mellom myndighetene og sivilsamfunnet, og en vaktbikkje.

I sin temarapport om nasjonale minoriteter vil NIM se på gjeldende rett etter: Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP), FNs konvensjon om rasediskriminering (CERD), FNs barnekonvensjon, FNs konvensjon om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter (ØSK), Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter og minoritetsspråkpakten.

Nasjonale minoriteter har et sterkt vern. Temarapporten er ment å gi en dypere forståelse av hva som er som er statens forpliktelser og tilsvarende nasjonale minoriteters rettigheter generelt sett etter konvensjonene. NIM tar sikte på å ha rapporten klar i løpet av vinteren 2019. Rapporten vil ikke gå inn på konvensjonenes nærmere betydning for de ulike situasjonene for hver enkelt nasjonal.

Spørsmål og innspill:

Det Mosaiske Trossamfund

Det er et gap mellom statens forpliktelser og kommunenes oppfølging av forpliktelser. Det er viktig at NIM tar dette opp med departementet, det er regjeringens ansvar. Kommunene vet ikke hva konvensjonen er og føler seg ikke forpliktet. Eksempler er at skoler i skogfinske områder blir lagt ned og at kommunene ikke sender jødiske innbyggere til Jødisk bo- og servicesenter i Oslo. Vi blir møtt med antisemittisk gørr.

Kvenlandsforbundet:

- Det er en forskjellsbehandling mellom kvener og samer som er helt unødvendig. Det er to grupper som lever side om side. Det er en stor debatt i nordnorske aviser om dette. NIM blir beskyldt for rasisme som setter en gruppe foran den

andre, og tilliten til NIM svekkes. Utviklingen etter krigen er i strid med menneskerettighetene. NIM og Gáldu forsvarer diskriminering.

- På samme måte som stormaktene i Midtøsten spilte jøder og palestinere opp mot hverandre, er norske myndigheter i ferd med å spille samer og kvener opp mot hverandre. Kvenlandsforbundet arbeider for likestilling mellom samer og kvener på alle plan, og mener samer og kvener er like mye og like lite, urfolk.
- Forløperen til NIM var uavhengig av storting og regjering. I den nye organiseringen er Gáldu – et samisk rettsorgan – tatt inn. NIM utreder samiske fiskerirettigheter i fjordene, men har ikke tatt med kvenenes rettigheter. Vi har ingen tiltro til at NIM er nøytral. Dere har sendt en rapport til FN, det står ikke noe om kvenene der.
- At en representant for Gáldu presenterer arbeidet er betegnende. Representanten må være ugild.

Landsorganisasjonen for romanifolket

Vi opplever stadig at offentlige kontorer ikke har lest konvensjonene.

Svar fra NIM

- Vi tar med innspillene om kommunenes manglende oppfølging av forpliktelsene. Det er et viktig tema i rapporten. Vi håper å få et møte med KS for å diskutere dette.
- NIM gjør også noe for kvenske forhold og vi er ikke enige i beskrivelsen av at vi diskriminerer. Vi ønsker at det blir lagt til rette for at både nasjonale minoriteter og urfolk får utvikle sine språk, kultur og samfunnsliv. Gjennomføringen av rettighetene er kontekstuelle i forhold til situasjonene for blant annet språkene og kulturene, derfor faller gjennomføringen noen ganger litt ulikt ut selv om man har samme rettsgrunnlag.
- Når det gjelder sjøsamenes rettigheter må de ses i forbindelse med i Kystfiskeutvalgets rapport i 2008 – her blir det anerkjent rettigheter til kystbefolkningen generelt.
- Petter Wille: Den tidligere institusjonen Gáldu er tatt inn som en del av NIM, med samme mandat som resten av NIM. Johan er representant for NIM og vi forskjellsbehandler ikke ansatte utfra etnisk bakgrunn. Vår oppgave er å se på hva som er statens forpliktelser og om de er oppfylt.

Bufdirs arbeid på likestillingsfeltet – ved seniorrådgiver Karen Sofie Pettersen

Bufdir er i gang med å utarbeide en strategi for å videreutvikle sin rolle på likestillingsfeltet. Strategien skal synliggjøre prioriteringer utad og er et verktøy for å utvikle direktoratets sektorovergripende rolle. Arbeid og utdanning er samfunnsområder som prioriteres i strategien. Ett annet mål omhandler samarbeid og koordinering og her blir det lagt vekt på systematisk dialog og samarbeidet med interesseorganisasjonene på alle diskrimineringsgrunnlag.

I 2019 vil direktoratet lansere indikatorer på etnisitet- og religionsfeltet. Det er en utfordringene er at det ikke føres statistikk på etnisitet, her er det juridiske begrensninger.

Taternes landsforening:

Strategien kan gi et godt kunnskapsgrunnlag for alle samfunnsforhold og kan brukes til å fremme rammekonvensjonen. Dere må også se på hatefulle ytringer på regjeringen.no.

Spørsmål og innspill:

Kvenlandsforbundet:

Vi har deltatt på møter i Bufdir men nådde ikke fram med våre synspunkter. LDOs skyggerapport sa ingenting om nasjonale minoriteter, bare noe om romanes. Rapporten fra Antirasistisk senter har et kapittel om kvenene men det omfatter ikke kjernen: at rasediskrimineringen er institusjonalisert.

Svar fra Bufdir

Vi ønsker å spre kunnskap. For eksempel har det vært jobbet aktivt for å øke kommunenes kunnskap om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi kan også se på om det er behov for å øke kunnskapen om nasjonale minoriteter. Kommunene vet ikke hva utfordringene er, og der kan Bufdir bidra.

Flytting av tilskuddsordninger til Kulturrådet – ved avdelingsdirektør Kristin Solbjør i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tilskuddsforvaltning ligger vanligvis ikke i departementene, men i et faglig organ. KMD har ikke hatt noe relevant underliggende organ, og det har kommet kritikk av at departementet er for tett på fordeling av midlene. I referansegruppen som skal se på oppfølgingen av Tater-/romaniutvalgets rapport var et av forslagene å gjøre den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne til en tilskuddsordning som forvaltes av Kulturrådet. Kommunal- og moderniseringsministeren og kulturministeren bestemte blant annet på denne bakgrunnen at midlene skulle forvaltes av Kulturrådet. Det var da naturlig at forvaltningen av tilskuddordningen til nasjonale minoriteter også flyttes til Kulturrådet.

Kulturrådet har god kjennskap til nasjonale minoriteter, og er en profesjonell og effektiv tilskuddsforvalter. Med deres kompetanse og erfaring med tilskuddsforvaltning til språk og kultur er vi trygge på at dette blir en god løsning.

Tilskuddsordningen for drifts- og prosjektstøtte flyttes over med det regelverket som eksisterer i dag. Tilskudd til romanifolket/taterne vil bli en ny ordning som må finne sin form. Det er naturlig at romanifolket/taterne blir involvert i dette arbeidet. En forskrift for tildelingen vil bli sendt på høring slik at alle berørte får si sitt.

Spørsmål og innspill:

Taternes landsforening:

- Dere bruker referansegruppa til å legitimere beslutningen. Det kom forslag om å vurdere å etablere en tilskuddsordning i Kulturrådet, men det ble ikke bestemt og en forvaltningsmodell ble ikke diskutert. Gruppa har ikke hatt mandat, ikke beslutningsrett og det har ikke vært enighet i gruppa. Den kollektive oppreisningen bør forvaltes av folkegruppen selv.
- Staten har begått overgrep mot folkegruppen i en årrekke og overgrepene fortsetter å komme. Det er en stygg og uredelig behandling av folkegruppen. Det er et grovt overgrep som kommer til å stå i historiebøkene.
- Vi har et godt forhold til Kulturrådet, problemet er at det er KMD som har satt opp regelverket. Blant annet sier reglene at det ikke kan gis midler til ordinær drift, ikke til lønn til faste ansatte og ikke til tiltak som varer ut over ett år. Det gjør det ikke mulig å lage varige ordninger. Departementet prøver å få Stortinget til å vedta en ny forvaltning uten å si hva reglene er. Hva er neste tricks?
- Enkeltpersoner er utestengt fra å søke.

Kvenlandsforbundet

På 80-tallet ble ansvaret for oss plassert sammen med samene i KMD. Så ble nasjonale minoriteter flyttet til Kulturrådet, vi protesterte og i 1998 ble vi flyttet tilbake. Nå kastes vi ut igjen. Vi må samle oss og kreve egen avdeling, egen statssekretær og at vi ikke skal ligge under Kulturrådet. Kvenlandsforbundet vil at samer og kvener skal likestilles og være under samme avdeling i departementet. Den praktiske utformingen av kvenpolitikken skjer gjennom prioritering av tilskudd til prosjekter og tiltak. Ansvaret for kvenpolitikken må knyttes tettere opp mot Stortinget og regjeringen i stedet for å flyttes ut av departementet.

Landsorganisasjonen for romanifolket

I referansegruppa var ikke alle enige, men vi var blant dem som ønsket forvaltningen lagt til Kulturrådet. SAMI har til nå forvaltet midlene, vi mente det var galt at overgriper skulle dele ut støtte av våre penger.

Det Mosaiske Trossamfund

SAMI skal fortsatt ha ansvar for nasjonale minoriteter, det er bare tilskuddsmidlene Kulturrådet skal fordele. Taterne snakker om oppreisningen som staten har tatt tilbake. Gi oppreisningen slik den skulle være – med regler og rammevilkår. Det er for lett å bare ta tilbake midlene.

Kulturrådet

Vi ønsker god dialog. Det er fint å høre innspillene, vi tar dem med. Dette er annerledes ordninger som må rigges på andre måter enn de ordningene Kulturrådet forvalter i dag. Det er viktig for oss å ivareta medbestemmelsen. Vi har god kjennskap til konvensjonene og har god erfaring med å jobbe med institusjoner og enkeltpersoner. Vi minner om at overføringen er politisk beslutning, og ikke bestemt av oss.

Svar fra departementet

- Reglene som gjelder i dag gjelder den *midlertidige tilskuddsordningen til romanifolket/taterne*. Det er ikke satt opp nye regler for Kulturrådets forvaltning

av midlene. Den prosessen starter nå og det blir fritt fram for å komme med innspill.

- Forvaltningen av den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne er en vanskelig sak og det er store uenigheter i gruppen. Selv i dette rommet. Det er ulike løsninger som kan fungere, vi prøver så godt vi kan å finne løsninger alle kan kjenne seg igjen i.

Ny stortingsmelding om nasjonale minoriteter

– ved seniorrådgiver Hanne Marie Myrvold i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

I Jeløya-plattformen står det at det skal lages en ny stortingsmelding om nasjonale minoriteter i regjeringens periode. Det er 20 år forrige stortingsmelding. En stortingsmelding er regjeringens dokument til Stortinget.

Meldingen skal beskrive utviklingen de siste 20 årene og skissere hvordan regjeringen kan bidra til å styrke nasjonale minoriteters språk og kultur framover. Meldingen skal også kartlegge virkemidler, som tilskudd, dialogforum og hvordan utviklingen har vært over tid.

KMD er ansvarlig, i samarbeid med andre departementer. Minoritetene vil bli involvert. KMD ønsker representativitet fordelt på kjønn og alder samt innspill til hvordan involveringen kan skje. For eksempel om skal vi ha store eller små møter, en egen referansegruppe, eller annet?

Spørsmål og innspill:

Skogfinske interesser i Norge

Det er bra med store møter men det bør også være rom for møter med enkelte minoriteter.

Kvenlandsforbundet

- Det er viktig at de enkelte minoritetene får si noe. I beskrivelsen av situasjonen forventer vi at vår beskrivelse kommer med. I plan for kvensk språk finner vi ikke igjen noe av det organisasjonene sa. Det må pekes på hvilke syn vi har, ikke departementets tolkning av det.
- Språk: Det må undersøkes hva som fungerer i arbeidet med revitalisering av språk – se også til utlandet. Meldingen må se på hvilke ressurser det er behov for og hvor det er viktigst å sette inn innsatsen.
- Håper meldingen tar utgangspunkt i hva minoritetskultur er. Nå bygges det en kvensk kultur på norsk. Språket er en sentral del.

Taternes landsforening

- Erfaringene fra høringsrundene i forbindelse med NOU 2015: 7, hvor det var masseslagsmål, politi etc. viser at en slik organisering ikke var vellykket. Innsenders navn må framgå av innspillene.

- Bra med særmøter for de ulike minoritetene ettersom vi har ulike synspunkter. Også bra med møter spesielt for ungdom. Vi er ikke for møter med ulike fraksjoner – uenigheter må kunne diskuteres i felles fora.

Det Mosaiske Trossamfund

Det må ikke være involvering for departementets skyld, men for å få innspill slik at det Stortinget får er innsiktsfullt.

Norske Kveners Forbund

Det bør være egne møter for ungdom, for eksempel leirer for ungdom fra nasjonale minoriteter.

Europarådets anbefalinger til Norges gjennomføring av rammekonvensjonen og minoritetsspråkpakten – ved seniorrådgiver Cecilie Haare

Europarådets ministerkomité leverte sin syvende rapport om Norges gjennomføring av minoritetsspråkpakta i juli i år. Komiteen kom blant annet med anbefalinger for kvensk/finsk språk og media, og for å fremme romani og romaner.

I ministerkomiteens fjerde resolusjon om Norges gjennomføring av rammekonvensjonen kom det en rekke anbefalinger. Anbefalingene gjelder blant annet kultur, tiltak mot diskriminering og hatefulle ytringer og utdanning og språk. Komiteen anbefaler også at det blir innhentet mer kunnskap om minoritetene og at kunnskapen om minoritetene i offentlige tjenester blir forbedret. De anbefaler videre at minoritetene blir tatt med på råd når relevante beslutninger skal tas på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Anbefalingene går over flere departementers ansvarsområder.

Spørsmål og innspill:

Landsorganisasjonen for romanifolket:

Det kommer mange anbefalinger fra Europarådet, men de blir ikke realisert. Vi har lagt fram saken for Europarådet og bedt om hjelp, men de kunne ikke svare. Hvordan kan minoritetene ta fatt i dette når det er dårlig levering?

Norske Kveners Forbund:

Plan for kvensk språk var anbefalt av Europarådet i 2005, det tok 13 år før den kom. Det mangler tiltak som gir bedre undervisning. Europarådet i årevis sagt at kvensk media bør styrkes, en nettside tilfredsstillende ikke behovene. At NRK har redaksjonell frihet er ingen god begrunnelse for at det ikke er tilstrekkelige tilbud.

Skogfinske interesser

Det er ingen anbefalinger som gjelder skogfinner. Det er bekymringsfullt at det ikke er noe her for oss å kommentere.

Taternes landsforening

Komiteen har anbefalt departementet å lese TLs høringssvar til NOUen. Dialog: Det har ikke vært et eneste møte med departementet siden 2014.

Kvenlandsforbundet

At Norge forsømmer seg gjenspeiler seg i organisasjonenes skyggerapporter. Det er lite konkrete tiltak.

Norsk-finsk forbund

De fleste etterkommere av finner ønsker å benevnes som norskfinner. Språket var finsk. Det er ulike dialekter, men finsk er skriftspråket. Vi ber KMD ta på alvor Europarådets anbefalinger om støtte til minoritetsspråk i Norge og gi finsk en mulighet til å overleve i Norge.

Svar fra statssekretær Anne Karin Olli:

- Kvensk: Det er laget læreplaner og jobbet med lærerutdanning. Bevilgningene til kvensk er fordoblet. Det er etablert tre nye språksenter i år. KMD kan ikke instruere NRK, men vi kan påvirke. Det er få kvenske lærerkrefter, og det tar tid å rekruttere.
- Romani: Vi følger opp NOUen og jobber med tiltak. Romanifolket/taterne er den gruppen vi har truffet mest: Det ble gjennomført 10 høringsmøter ulike steder i landet for å høre flest mulig. Vi har også hatt møter i referansegruppen.
- Anbefalingene fra Europarådet gjelder ulike departementer, KMD har samordningsansvar. Det tar tid å følge opp, og vi er ikke alltid enige i kritikken fra Europarådet.
- Minner om at det er Kongen i statsråd som oppnevner statssekretær etter forslag fra statsministeren.
- Vi forstår kritikken fra skogfinnerne. Vi ønsker mer dialog.

Prioriteringer framover – ønsker fra organisasjonene

Romsk råd:

- Det er ikke mangel på initiativ blant de romske organisasjonene, men ideene stanger mot kommunenivået. Det som er viktigst er å spre kunnskap om rammekonvensjonen.
- Det er liten forståelse i Barnevernet, NAV og skole for hvordan rom lever. Det er lite kultursensitivitet og liten vilje til å forstå romsk kultur.
- Også rom har veivisere som ønsker å fortelle om sin kultur, men det er en kamp å nå ut. Interessen for nasjonale minoriteter må dras opp. Det er ingen feil på konvensjonen, men vi må få med kommuneleddet og bydelene. Rom er engasjerte og har ressurspersoner og vil bidra.

Skogfinske interesser:

- Det trengs kunnskap i kommunene/fylkeskommunene. Organisasjonene kan ikke løse alt selv.
- Hjertesukk: Det er et krav at prosjekter må være avsluttet innen kalenderåret. Når andre utbetaling er i september er det kort tid for å få avsluttet prosjektene.

- Ønsker hjelp til å komme i gang med museumsbygg.
- Skogfinske er en usynlig gruppe. Det er antatt at 13 pst. av befolkningen har skogfinske aner.
- For vår del er beregning av driftsstøtte etter medlemstall uheldig. Vi er en paraplyorganisasjon for foreninger som har 3000 medlemmer til sammen.
- Det er etablert ulike institusjoner som vurderer diskriminering – som Bufdir og LDO. Hvilket apparat har Norge til å ta saken videre når diskriminering har funnet sted?
- Vi ønsker at Kontaktforum fortsetter. Årets forum har vært bra, og valget av møteleder var særlig vellykket.

Norsk-finsk forbund:

- Det er viktig at gruppene omtales riktig: kvener/norskfinner.
- Faget finsk som andrespråk må ikke glemmes.
- Det er mange dokumenter å lese og sette seg inn i, det er behov for både tid og penger.
- Vi bør møtes oftere enn på Kontaktforum.
- Det er viktig at myndighetene viser at vi er hørt, selv om ikke alle ønsker går igjennom.

Kvenlandsforbundet:

- Minoritetene og deres saker har liten mulighet til å nå ut i kommunene. Spørsmålene kan ikke hives ut av regjeringskontorene, regjeringen må ta ansvaret.
- Vi ønsker Kontaktforum videreført, men det må endres. Kvener/norskfinner bør ha egne møter hvor vi kan utrede hva vi vil gjøre.

Taternes landsforening:

- Vi ønsker mer informasjon til kommuner og fylkeskommuner. Organisasjonene må styrkes slik at de kan informere selv. SAMI framstår som et "indianerkontor". SAMI bør gjøre mindre og sette organisasjonene i stand til å jobbe med sakene selv.
- At driftsstøtten ble poengstyrt førte til mindre støtte ettersom TL mistet mange medlemmer. Vi har ikke midler til å engasjere noen til å skrive høringssvar.
- Ungdom er framtida og det bør satses særlig på å få med aktive ungdommer. Det er viktig at ungdom blir involvert i bevaring og formidling av sin kultur.

Landsorganisasjonen for romanifolket:

- Etterlyser bredere deltakelse på Kontaktforum, for eksempel fra Vestlandet. De får ikke delta på forumet fordi de ikke har organisasjoner. De båtreisende for eksempel er en glemt minoritet.
- Vi ønsker å ha med ungdom. Utdfordringen er at de ikke tør å dra uten å ha voksne med. Det er behov for flere midler slik at flere kan delta.

Riksantikvaren:

Vi jobber med nasjonale minoriteters kulturminner. Vi ønsker å gjøre en grundig jobb. Vi starter i vinter med å se på jødiske kulturminner. Rom og romani står også for tur. Riksantikvaren har nettopp fredet en romanivilla i Rogaland. På et senere Kontaktforum forteller vi gjerne om arbeidet vårt. Vi ønsker samarbeid med minoritetene og tar gjerne imot tips om kulturminner vi bør se på.

Kulturrådet:

- Riksantikvaren jobber også med immaterielle kulturminner. Et samarbeid med Riksantikvaren kan være med på å styrke kulturen totalt sett.
- Kontaktforum er et viktig forum å delta på for vår del.

Svar fra departementet:

Vi er glad for engasjementet for å få med flere ungdommer, det er en prioritering hos oss også. Vi vil gjerne ha innspill på hvordan vi kan få fram flere unge stemmer. Det er viktig å ha med at det er annerledes å være ung minoritet enn voksen minoritet.

Avslutning fra statssekretær Anne Karin Olli

Takk for en hyggelig middag i går, og takk for alle innspill. Vi tar dem med. Vårt felles mål er at nasjonale minoriteter kan delta aktivt i utviklingen av språk og kultur, og får delta i offentlige beslutninger. Kontaktforum er en del av dette.

Selv om det ikke alltid virker slik så har dere vært med å påvirke politikkkfeltet i stor grad. Noen saker har gått over flere år, og noen saker har ikke fått gjennomslag. Det er viktig å tenke på det vi har fått til også! For eksempel har tiltakene i handlingsplanen mot antisemittisme fått internasjonalt skryt. Vi har en målrettet plan for kvensk språk og har etablert et ressurscenter for rom. Det er store saker som er satt på dagsordenen og som viser at det nytter å ta initiativ. Vi har fått mange innspill her disse to dagene, og vi hører alle.

Takk til de unge som har deltatt på sitt første Kontaktforum. Vi ønsker å legge til rette for at flere unge deltar i arbeidet, og organisasjonene må ta ansvar for å få med flere unge stemmer.

Takk til Aslak Bonde som har gjort en imponerende jobb som møteleder! Å bruke en ekstern møteleder var ett av innspillene fra forrige Kontaktforum, som vi har tatt med oss.

Vel hjem!

Deltakerliste

Navn	Organisasjon	
Holger Gustavsen	Taternes landsforening	
Lillian Støen	Taternes landsforening	
Sergej Munkvold	Taternes landsforening	
Linn Oland	Taternes landsforening	
Bjørnar Seppola	Kvenlandsforbundet	
Rune Bjerjeli	Kvenlandsforbundet	
Ivar Dervo	Kvenlandsforbundet	
Ervin Kohn	Det Mosaiske Trossamfund	
Elisabeth Malting	Det Mosaiske Trossamfund	
Amit Wulff	Det Mosaiske Trossamfund	
Eliana Hercz	Det Mosaiske Trossamfund	
Gunn Marit Lindmoen	Skogfinske interesser i Norge	
Dag Raaberg	Skogfinske interesser i Norge	
Terje Bredvold	Skogfinske interesser i Norge	
Anne Marit Raaberg	Skogfinske interesser i Norge	
Birger Nesholen	Skogfinske interesser i Norge/Fellesorganisasjonen	
Raija Marjatta Nakken	Norsk-finsk forbund	
Espen Robertsen	Norsk-finsk forbund	
Ivar Johnsen	Norske Kveners Forbund	
Hilja Huru	Norske Kveners Forbund	
Linda Aleksandersen	Landsorganisasjonen for romanifolket	
Lars Harstad	Landsorganisasjonen for romanifolket	
Nikke Holm	Landsorganisasjonen for romanifolket	
Robert Lorentsen	Romsk råd	
Inger Sigfridsson	Romano Kher	
Verena Shall	Språkrådet	
Daniel Ims	Språkrådet	
Karen Sofie Pettersen	Buudir	Deltok dag 2
Helge Lyberg	Buudir	Deltok dag 2
Maria Duus	Utdanningsdirektoratet	
Oddny Rusten	Utdanningsdirektoratet	
Tove Veiåker	Kulturrådet	
Hildegunn Bjørgen	Kulturrådet	
Marit Vestvik	Riksantikvaren	Deltok dag 1
Berit Rønsen	Riksantikvaren	Deltok dag 1
Ståle A. Bergsås	Riksantikvaren	Deltok dag 2
Cathrine S. Rolland	Riksantikvaren	Deltok dag 2
Johan Strömgren	Nasjonal institusjon for menneskerettigheter	
Petter Wille	Nasjonal institusjon for menneskerettigheter	
Øystein Baardsgaard	Kulturdepartementet	
Sigfrid Tvitekkja	Kulturdepartementet	
Sissel Oxholm	Kunnskapsdepartementet	
Anniken Hotvedt Sundby	Kunnskapsdepartementet	Deltok dag 1

Unni Mathisen	Barne- og likestillingsdepartementet	
Truls Knudsen	Barne- og likestillingsdepartementet	
Monica Mæland	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Deltok dag 1
Anne Karin Olli	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Kristin Solbjør	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Kristina Gitmark Strædet	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Ida Kjeøy	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Hanne Lauveng	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Hanne Marie Myrvold	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	
Cecilie Haare	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Deltok dag 2
Kristin Ryan	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Deltok dag 2